

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Kaniové, soudců JUDr. Josefa Baxy a JUDr. Ivo Pospíšila v právní věci žalobce: **P. Č.**, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 16, Praha 1, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 29. 11. 2022, č. j. 10.01-000581/22-002, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze, ze dne 14. 2. 2023, č. j. 14 A 9/2013-9,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá**.
- II. Žalobce **nemá právo** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalované **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci a rozsudek městského soudu

[1] Žalovaná rozhodnutím ze dne 29. 11. 2022, č. j. 10.01-000581/22-002, neurčila žalobci advokáta k poskytnutí bezplatné právní služby dle § 18c zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, konkrétně pro podání ústavní stížnosti proti rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 10. 2022, č. j. 7 As 225/2022-11.

[2] Městský soud v Praze (dále jen „městský soud“) shora označeným usnesením rozhodl o žádosti žalobce o přiznání osvobození od soudních poplatků v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalované; konstatoval, že prohlášení žalobce o jeho finanční situaci není dostatečné a obsahuje neurčité a zčásti i nevěrohodné údaje, a proto žalobci nepřiznal osvobození od soudních poplatků.

[3] Městský soud poukázal i na to, že žalobce vede stovky obdobných a sériových řízení, ve kterých opakovaně uplatňuje stejné neúspěšné argumenty formálního charakteru, které soudy již vypořádaly. Záměr žalobce tak svědčí o znalosti postupů soudu a o vedení řízení nikoliv za účelem ochrany svého, byť domnělého práva, ale o to, vést soudní spor jako takový. Městský soud se ztotožnil s názorem žalované, že tento institut neslouží k paušálnímu zastupování stěžovatelů v desítkách či stovkách právních věcí.

[4] Osvobození od soudních poplatků nemá být institutem umožňujícím chudým osobám vést bezplatně spory podle své libosti. Podstatou posuzované věci není konkrétní hmotné právo žalobce, nýbrž opětovně toliko otázka jeho osvobození od soudních poplatků v jiném řízení; žalobce tedy svým postupem i nyní řetězí tutéž procesní otázku týkající se aplikace institutu osvobození od soudních poplatků, přestože na její zodpovězení již existuje jednoznačný náhled v judikatuře Nejvyššího správního soudu. Městský soud proto uzavřel, že je zcela namístě žalobci odeprít dobrodiní spočívající v osvobození od soudních poplatků, neboť tento institut zneužívá.

II. Kasační stížnost žalobce

[5] Žalobce (stěžovatel) podal proti rozsudku městského soudu kasační stížnost z důvodu dle § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

[6] Namítal, že městský soud ignoroval výslovný rozsah jeho žádosti, která směřovala na osvobození od zákonodárcem pevně stanoveného poplatku, nikoliv od soudních poplatků. Městský soud si též vybírá judikáty, jak se mu hodí, a některá rozhodnutí Nejvyššího správního soudu zase přehlíží. Navrhl také podat předběžnou otázku k Soudnímu dvoru, který by měl vyložit, zda je výkon soudnictví slučitelný s vládou práva. Nakonec stěžovatel podotkl, že městský soud ignoruje, že Listina základních práv a svobod je aplikovatelná přímo, a zpochybnil jeho nezávislost.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[7] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval tím, zda byly splněny podmínky řízení. Kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, vůči němuž je ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, a jsou splněny, byť na samé hranici projednatelnosti, i obsahové náležitosti stížnosti dle § 106 s. ř. s.

[8] Podáním kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí městského soudu (s výjimkou procesního rozhodnutí, kterým se řízení o žalobě končí) nevzniká stěžovateli poplatková povinnost (srov. usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014-19, č. 3271/2015 Sb. NSS). Vzhledem k tomu, že napadené usnesení je právě takovým procesním rozhodnutím, stěžovateli povinnost zaplatit soudní poplatek za kasační stížnost nevznikla; kasační soud tedy stěžovatele k zaplacení soudního poplatku nevyzýval. Pokud se jedná o požadavek § 105 odst. 2 s. ř. s. spočívající v obligatorním zastoupení stěžovatele bez příslušného právníckého vzdělání advokátem v řízení o kasační stížnosti, z uvedeného usnesení rozšířeného senátu současně vyplývá, že tato podmínka řízení se neuplatní v případech, kdy kasační stížnost směřuje proti procesnímu rozhodnutí

pokračování

učiněnému v řízení o žalobě, jež slouží toliko k zajištění podmínek řízení nebo jeho řádného průběhu. Takovým typem rozhodnutí je i nyní napadené usnesení. Ani podmínka povinného zastoupení stěžovatele advokátem tak v projednávané věci nemusí být splněna.

[9] Nejvyšší správní soud zkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu; stěžovatel napadá usnesení městského soudu svým obsahem toliko z důvodu dle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

[10] Kasační stížnost není důvodná.

[11] Podle § 36 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), *„účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvláště závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne.“*

[12] Při posuzování žádosti o osvobození od soudních poplatků je zapotřebí vyjít z toho, že „§ 36 odst. 3 s. ř. s. stanoví výjimku z pravidla – soudní poplatky jsou účastníci řízení z dobrých důvodů (zejména kvůli omezení podání k soudům na ta, která jsou vskutku vážně míněna, a kvůli částečnému krytí nákladů na fungování justice) zásadně povinni platit a pouze výjimečně mají být od této povinnosti osvobozeni“ (usnesení rozšířeného senátu ze dne 27. 5. 2010 č. j. 1 As 70/2008-74, č. 2099/2010 Sb. NSS). Zároveň kasační soud konstantně uvádí, že nedostatek prostředků musí doložit účastník řízení, který o osvobození žádá. Pokud danou povinnost nesplní, soud jeho majetkové poměry z úřední povinnosti nezjišťuje (usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 25. ledna 2005 č. j. 7 Azs 343/2004-50, č. 537/2005 Sb. NSS, nebo usnesení rozšířeného senátu ze dne 24. srpna 2010 č. j. 1 As 23/2009-95, č. 2163/2011 Sb. NSS).

[13] Nejvyšší správní soud přisvědčuje městskému soudu, že údaje uvedené stěžovatelem k osvědčení jeho nemajetnosti jsou neurčité a nevěrohodné, a to jak po stránce příjmů, tak i výdajů. Stěžovatel v prohlášení nijak nespécifikoval běžné a pravidelné měsíční výdaje a jasné není ani to, jak si zajišťuje bydlení. Stěžovatelem předložený doklad o invaliditě zároveň budí pochybnosti o jeho měsíčních příjmech, které uvádí pouze ve výši životního minima, svůj případný invalidní důchod nedokládá, ani jeho tvrzenou nulovou výši neosvětluje. Rovněž své výdaje nekonkretizoval, není jasné, jak své bydlení zajišťuje, jaké výdaje měsíčně skutečně vynakládá. Jinými slovy, z prohlášení stěžovatele o jeho majetkových poměrech a předložených dokladech přesvědčivě neplyne, že nemá dostatečné prostředky. Stěžovatel tedy nesplňuje základní předpoklad pro osvobození od soudních poplatků. Nejvyšší správní soud neshledává nic problematického ani na judikatuře, na niž městský soud své usnesení založil. Citovaná rozhodnutí jsou pro řešenou věc relevantní a zároveň nelze přisvědčit stěžovateli, že by městský soud účelově cokoliv opomíjel.

[14] Z aktuální judikatury Nejvyššího správního soudu, v níž stěžovatel nebyl úspěšný s kasačními stížnostmi v totožných sporech mezi ním a žalovanou (přičemž se shodně jednalo o otázku osvobození od soudních poplatků v řízení o žalobě před městským soudem), je možno odkázat např. na rozsudky kasačního soudu ze dne 25. 11. 2019,

č. j. 5 As 251/2019-11, ze dne 30. 1. 2020, č. j. 8 As 351/2019-20, ze dne 12. 6. 2020, č. j. 3 As 164/2020-13, ze dne 13. 8. 2020, č. j. 7 As 178/2020-11, ze dne 2. 9. 2020, č. j. 6 As 189/2020-11, ze dne 30. 5. 2020, č. j. 8 As 98/2022-12, ze dne 29. 6. 2022, č. j. 8 As 131/2022-12, či ze dne 9. 3. 2022, č. j. 10 As 58/2022-13.

[15] Ve shodě se závěry městského soudu i výše odkazovanou judikaturou tak kasační soud ani v nyní posuzované věci neshledal, že by podmínky pro osvobození stěžovatele od soudních poplatků byly v řízení o žalobě před městským soudem naplněny. Stěžovatel svými podáními nesleduje ochranu svých veřejných subjektivních práv, resp. žádost o osvobození od soudních poplatků nesměřuje k zajištění účinné soudní ochrany, nýbrž představuje snahu stěžovatele vést prostřednictvím opakovaného žádání o osvobození od soudních poplatků bezplatně spory podle své libosti.

[16] K dalším námitkám stěžovatele Nejvyšší správní soud konstatuje, že se jedná vesměs o obecnou kritiku, která postrádá opodstatnění a vztah k projednávané věci. Kasační soud neshledal důvod pro položení předběžné otázky Soudnímu dvoru. Z argumentace stěžovatele navíc není vůbec zřejmé, jak by měl městský soud v usnesení Listinu základních práv a svobod přímo aplikovat nebo v čem shledává stěžovatel nedostatek jeho nezávislosti. Stejně tak není důvodná argumentace stěžovatele, že městský soud jeho žádost o osvobození od *zákonodárcem pevně stanoveného poplatku* vztáhl na soudní poplatky *en bloc*, resp. že v souladu s dikcí § 36 odst. 3 s. ř. s. v usnesení užívá spojení *osvobození od soudních poplatků*.

[17] Kasační soud uzavírá, že městský soud nijak nepochybil, jestliže rozhodl výše uvedeným způsobem.

IV. Závěr a náklady řízení

[18] Nejvyšší správní soud tedy ze shora uvedených důvodů neshledal kasační stížnost důvodnou, pročez ji zamítl podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s.

[19] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalobce neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaná měla ve věci plný úspěch, nevznikly jí však náklady nad rámec běžné úřední činnosti, pročez se jí náhrada nákladů řízení nepřiznává.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 9. května 2023

JUDr. Lenka Kaniová
předsedkyně senátu